

Kempenbaan-West te Veldhoven

Aanvulling Passende beoordeling

projectnummer 262810
definitief revisie 2
15 juni 2016

Kempenbaan-West te Veldhoven

Aanvulling Passende beoordeling

projectnummer 262810
definitief revisie 2
15 juni 2016

Auteurs

E. Been
C. Schellingen

Opdrachtgever

Gemeente Veldhoven
Postbus 10101
5500 GA Veldhoven

Colofon

Projectgroep bestaande uit

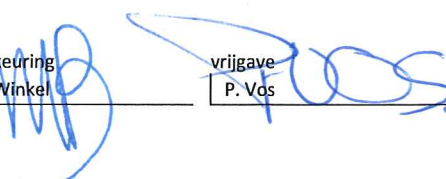
E. Been
C. Schellingen
T. Sweerts
M. Winkel
M. Soppe (Soppe Gundelach Witbreuk advocaten)

datum vrijgave
22-6-'16

beschrijving revisie 2
definitief

goedkeuring
M. Winkel

vrijgave
P. Vos

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
2	Onderbouwing effectiviteit maatregelen	3
2.1	Beschrijving generieke maatregelen	3
2.2	Effect generieke maatregelen	4
2.3	(On)Zekerheid autonome daling	11
3	Programmatische Aanpak Stikstof	14
3.1	Daling achtergrondwaarde (aanvulling op hoofdstuk 2)	14
3.2	Monitoring in het kader van het PAS	15
3.3	PAS-Maatregelpakket voor de betreffende habitattypen	17
3.4	Vergunningaanvraag Natuurbeschermingswet onder het PAS	20
4	Conclusie	22
4.1	Effectiviteit mitigerende maatregelen	22
4.2	Zekerstelling mitigerende maatregelen in de regels	23
5	Bronnen	24

1 Inleiding

Voorgeschiedenis

De gemeente is voornemens de Kempenbaan, een verbindingsweg tussen bedrijventerrein De Run en de N2, aan te sluiten op de A67. Voor het oostelijk gedeelte van de Kempenbaan is reeds een apart bestemmingsplan in werking getreden. Voor het westelijk gedeelte van de Kempenbaan is een nieuw bestemmingsplan vastgesteld maar loopt de beroepsprocedure nog. Het bestemmingsplan betreft de verbreding van de Kempenbaan-West inclusief de aansluiting op de A67 en de aantakking van de N69.

In het kader van de besluitvorming over het bestemmingsplan dient getoetst te worden op de mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden (Art. 19j Nbw). Dit impliceert dat een bestemmingsplan alleen kan worden vastgesteld indien verzekerd is dat – uitgaande van de maximale planmogelijkheden – er geen significante effecten zullen optreden (c.q. dat er geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van enig Natura 2000-gebied zal plaatsvinden).

In een passende beoordeling is antwoord gegeven op de vraag in hoeverre het bestemmingsplan zich in positieve zin verhoudt tot art. 19j van de Natuurbeschermingswet. In dat kader is nader onderzocht of (externe) significant negatieve effecten op de (nabijgelegen) Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten. De passende beoordeling geeft concreet inzicht in de te verwachten effecten op de instandhoudingsdoelen (habitattypen en soorten) van Natura 2000-gebieden, de significantie van deze effecten en de voorwaarden (o.a. benodigde mitigerende maatregelen) voor de uitvoerbaarheid van het voornemen in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Op 17 maart 2015 heeft de gemeenteraad van Veldhoven het bestemmingsplan “Kempenbaan-West” (hierna ook: bestemmingsplan) vastgesteld. Tegen dit besluit is door appellanten beroep ingesteld. Op 20 april 2016 heeft de Raad van State een tussenuitspraak gedaan (Uitspraak 201504613/1/R6).

Aanleiding

De tussenuitspraak van de Raad van State van 20 april strekt er toe dat de raad binnen 26 weken een nieuw besluit moet nemen waarbij het bestemmingsplan op een tweetal aspecten is aangepast/aangevuld.

Het betreft:

1. Een aanvulling op de toelichting waarbij de termijn van de mitigerende maatregelen nader dient te worden gemotiveerd;
2. Een aanvulling in de regels waarbij de mitigerende maatregelen zeker gesteld worden.

Inmiddels is op 1 juli 2015 de Natuurbeschermingswet 1998 gewijzigd in verband met de programmatische aanpak stikstof en is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) 2015-2021 vastgesteld. De aanpassingen/aanvullingen worden daarom voorts bezien in relatie tot deze gewijzigde wetgeving. Deze wetgeving is tot stand gekomen ná het vaststellen van het bestemmingsplan Kempenbaan-West. Bij het nieuw te nemen besluit en de aanvulling van de onderbouwing is uitgegaan van deze vigerende wetgeving.

Doel

Het nieuwe besluit en de aanvulling van de planmotivering heeft tot doel het bestemmingsplan Kempenbaan-West alsnog van kracht te laten worden door een einduitspraak van de Raad van State. De Raad van State houdt bij de einduitspraak rekening met de aanpassingen die de raad heeft toegepast.

Doel van het voorliggende rapport is een aanvullend onderzoek naar de conclusie dat het bestemmingsplan Kempenbaan-West niet leidt tot significant negatieve effecten. Daarbij is gekeken naar te verwachten autonome daling van de stikstofdepositie alsmede naar de nieuwe wetgeving en het op grond daarvan vastgestelde programma PAS.. Het rapport gaat alleen in op de vier habitattypen waarvoor mitigerende maatregelen zijn geformuleerd in de passende beoordeling. Het betreft

- H2310 Stuiwanden met struikhei
- H3160 Zure vennen
- H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)
- H4030 Droge heiden

Dit rapport kan beschouwd worden als een aanvulling op de passende beoordeling "Kempenbaan-West" [Antea Group, oktober 2014] en wordt als zodanig ook aan het bestemmingsplan Kempenbaan-West toegevoegd en daarmee aan het besluit van de raad.

2 Onderbouwing effectiviteit maatregelen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de effectiviteit van de mitigerende maatregelen.

Tussenuitspraak Raad van State

In de tussenuitspraak van de Raad van State (20 april 2016) stelt de Afdeling voorop dat een daling van de stikstofdepositie door autonome ontwikkelingen bij de beoordeling van de gevolgen van het plan voor het Natura 2000-gebied mag worden betrokken. Naar het oordeel van de Afdeling heeft de raad de verwachting dat vanwege de autonome ontwikkeling de mitigerende maatregelen voor een aantal habitattypen in het Natura 2000-gebied “Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux” na vijf jaar niet meer noodzakelijk zijn en dat vanaf dat moment weer met het reguliere beheer kan worden volstaan, echter onvoldoende onderbouwd. In het bijzonder zijn daarbij drie punten geformuleerd die de raad niet duidelijk heeft gemaakt. Op deze punten gaat dit hoofdstuk in:

1. Welke generieke maatregelen veroorzaken de autonome afname? (paragraaf 2.1)
2. Wat het effect is van deze generieke maatregelen op de stikstofdepositie op deze locaties? (paragraaf 2.2)
3. Hoe zeker is het dat binnen vijf jaar met deze maatregelen daadwerkelijk een zodanige autonome afname van stikstofdepositie wordt bereikt, dat geen mitigerende maatregelen meer nodig zijn. (paragraaf 2.3)

2.1 Beschrijving generieke maatregelen

Deze paragraaf beschrijft de generieke maatregelen die leiden tot de autonome daling van de stikstofdepositie.

De stikstofdepositie daalt mede door generiek nationaal en Europees (bron)beleid. Steeds strenger wordende emissie-eisen voor bronnen van luchtverontreiniging zoals voertuigen en installaties zijn vastgelegd in diverse EU-richtlijnen en verordeningen, vertaald in nationaal beleid (Doekes E. et al., januari 2015).

Europees beleid

Voor wegverkeer zijn met name de zogeheten Euro-normen van belang. Via deze Euro-normen zijn eisen gesteld aan de luchtverontreinigende emissies van personen- en vrachtauto's. Voor elk land zijn emissieplafonds voor een aantal belangrijke luchtverontreinigende stoffen vastgelegd, de zogenaamde National Emission Ceilings (NEC)-richtlijn (2001). Voor de industrie en grote landbouwbedrijven is vooral de Richtlijn Industriële Emissies (2010/75/EU), opvolger van de IPPC-richtlijn, van belang. Volgens deze richtlijn zijn bedrijven verplicht om 'Best Beschikbare Technieken' (BBT) toe te passen. Die technieken zijn beschreven in zogenoemde BBT-Reference documents (BREFs). Deze worden opgesteld voor specifieke bedrijfstakken of voor specifieke productieprocessen die in verschillende bedrijfstakken worden toegepast. Voor de landbouw speelt ook de Nitraatrichtlijn (richtlijn 91/676/EEG) (momenteel vijfde actieprogramma 2014-2017) een rol.

Door deze Europese richtlijnen en de doorvertaling daarvan in nationale wetgeving worden stikstofemitterende sectoren zoals verkeer, industrie en landbouw steeds schoner. Deze Europese richtlijnen zijn bindend voor autofabrikanten en leiden in combinatie met de vernieuwing van het wagenpark tot een daling van de stikstofdepositie.

Generieke nationale maatregelen

Naast de effecten van het Europees beleid zorgen ook generieke nationale maatregelen voor een afname van de stikstofdepositie. Deze maatregelen zijn vastgelegd in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Het betreft maatregelen in het kader van de luchtkwaliteit die, voor zover ze betrekking hebben op de vermindering van de uitstoot van NOx en NH3, ook zorgen voor een afname van de stikstofdepositie. Bij deze maatregelen gaat het bijvoorbeeld om het versneld schoner maken van het dieselwegverkeer, om stimuleringsmaatregelen voor de landbouw en een innovatief onderzoekspoor naar effectieve maatregelen rondom snelwegen en in de landbouw (NSL, 2009)

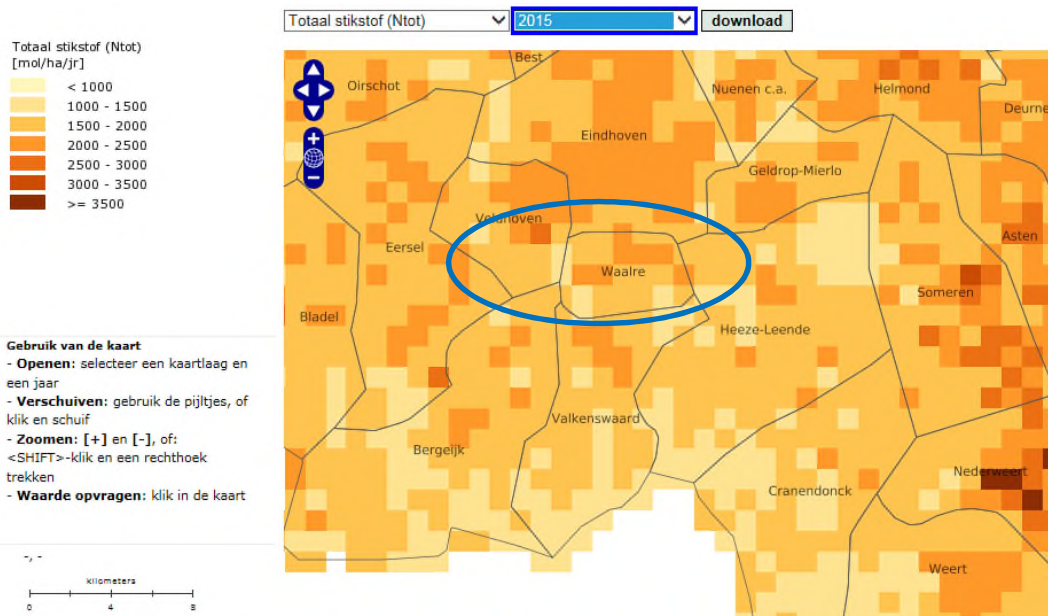
Het Europees beleid en het vaststaande beleid zoals vastgelegd in het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) zorgen dat de NOx-emissie door wegverkeer in de periode 2009-2020 afneemt met circa 40%. De ammoniakemissie van de landbouw zal in deze periode op basis van het vaststaand beleid met circa 3% afnemen.

2.2 Effect generieke maatregelen

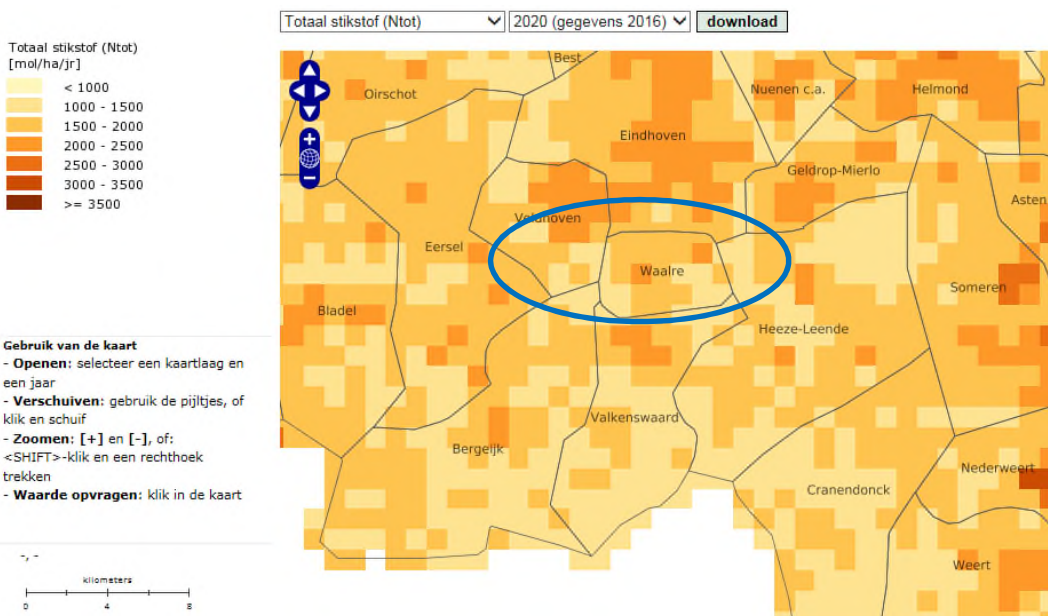
Deze paragraaf gaat in op het effect van de bovenbeschreven generieke maatregelen op de stikstofdepositie, onder andere op het Natura 2000-gebied "Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux" en op de locaties met een (hoge) planbijdrage en daardoor op de locatie voor de geplande mitigerende maatregelen.

Het feit dat de achtergrondwaarden dalen blijkt uit de jaarlijks door het RIVM gemaakte en door de minister beschikbaar gestelde achtergronddepositiekaarten (Grootschalige Depositiekaart Nederland). Ze zijn gemaakt op basis van metingen en modelberekeningen, waarbij de verwachte effecten van de Europese en generieke nationale maatregelen zijn betrokken als ook de verwachte economische ontwikkelingen (o.a. autonome groei van het autoverkeer).

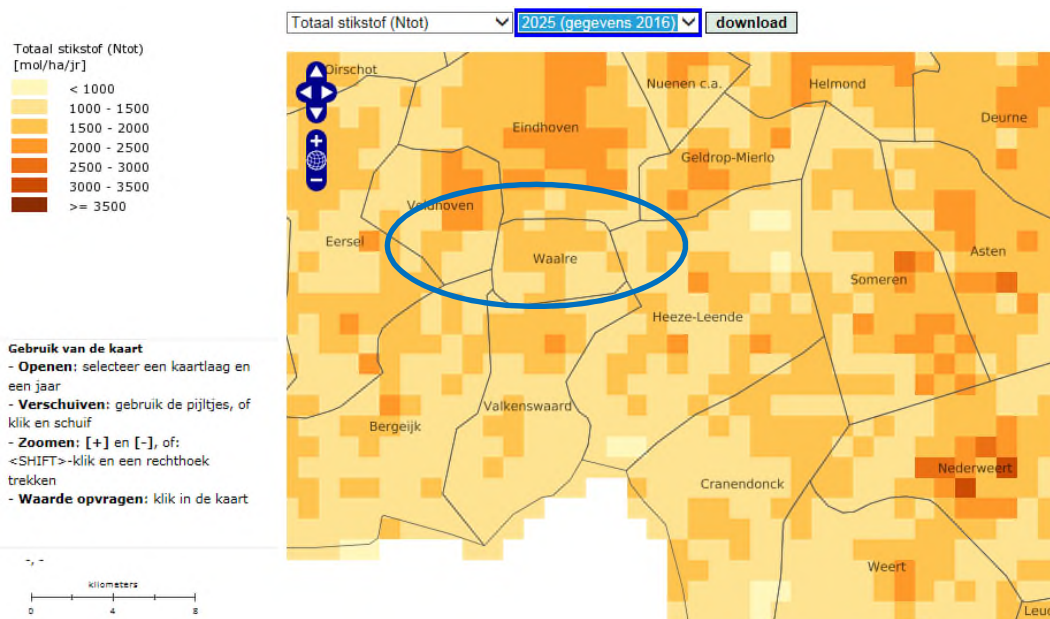
De Grootschalige Depositiekaart Nederland bevat de huidige en (verwachte) toekomstige situatie. In figuur 2.1 tot en met figuur 2.4 is de verwachte stikstofdepositie voor de jaren 2015, 2020, 2025 en 2030 per kilometervak weergegeven. Met een blauwe ovaal is het gebied ten zuiden van Eindhoven (het gebied met een planbijdrage als gevolg van het bestemmingsplan Kempenbaan-West) weergegeven.

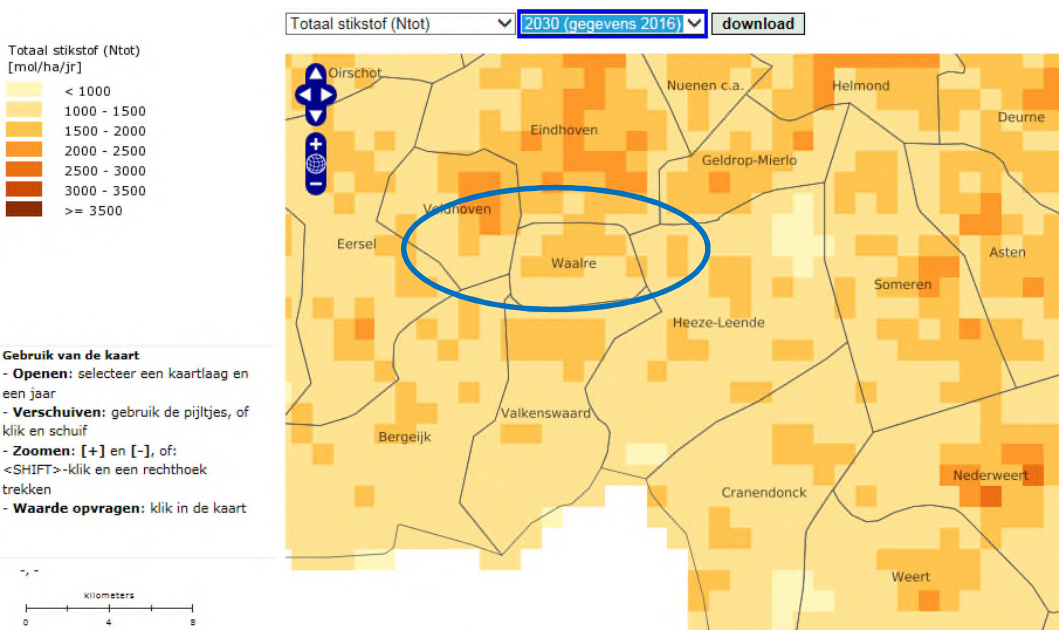
Figuur 2.1: Stikstofdepositie 2015 (Bron: Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (GCN en GDN, website RIVM))

Figuur 2.2: Stikstofdepositie 2020 (Bron: Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (GCN en GDN, website RIVM))

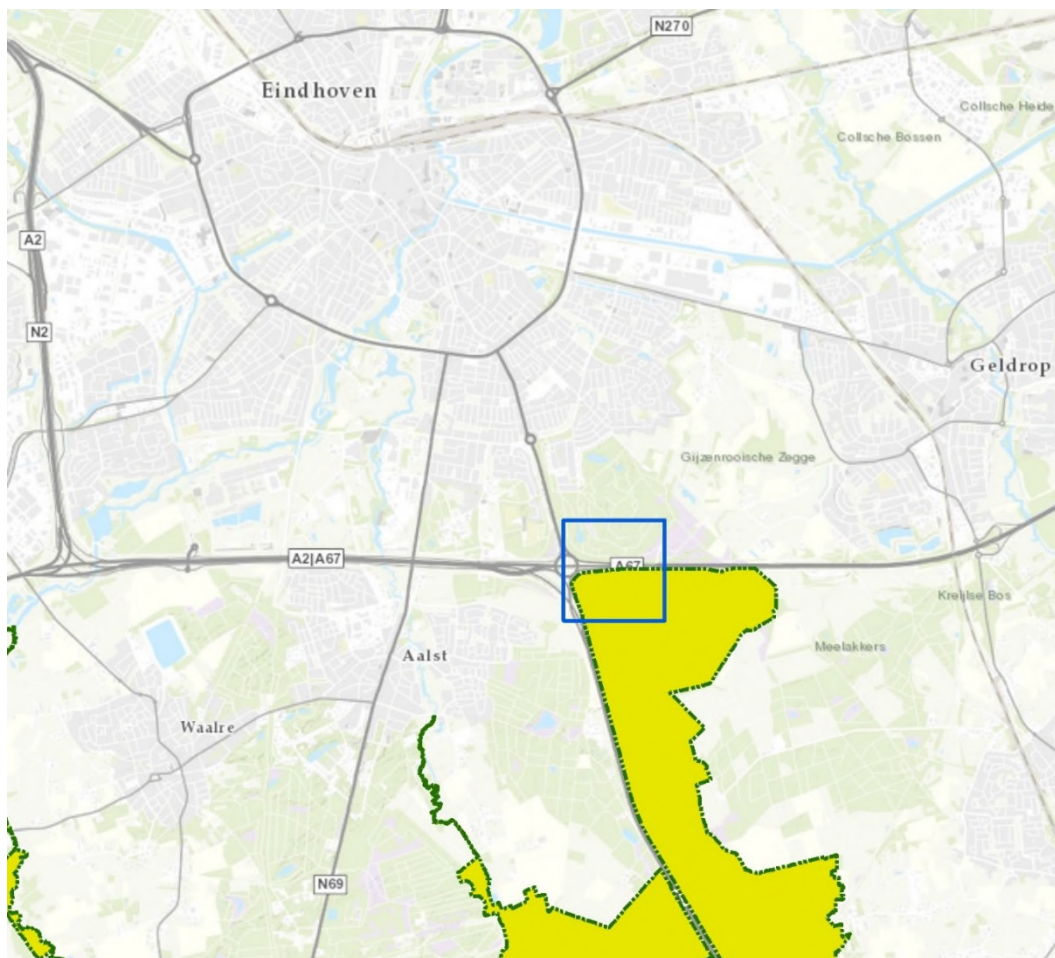
Figuur 2.3: Stikstofdepositie 2025 (Bron: Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (GCN en GDN), website RIVM)

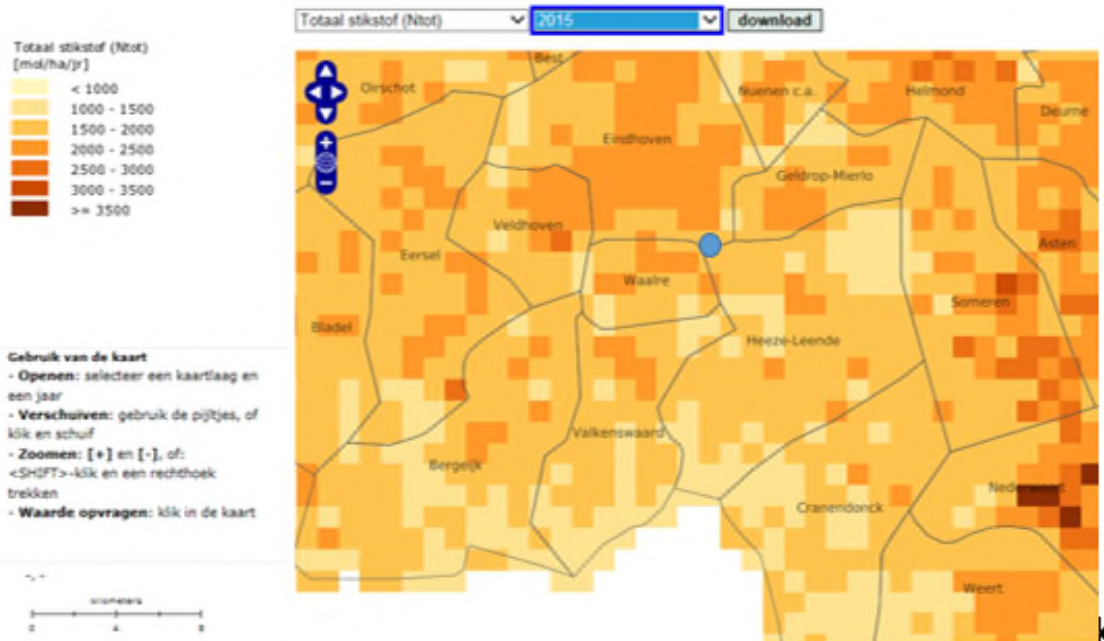
Figuur 2.4: Stikstofdepositie 2030 (Bron: Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (GCN en GDN), website RIVM)

Het verloop van de stikstofdepositie in de tijd en te verwachten daling in de achtergrondwaarden ter hoogte van het plangebied met de hoogte planbijdrages vanuit de Kempenbaan-West is in figuur 2.5c weergegeven voor een kilometervak. De locatie van het kilometervak op een topografische ondergrond is weergegeven in figuur 2.5a en in figuur 2.5b is het kilometervak op de GCN en GDN-kaart 2015 weergegeven met de blauwe stip.

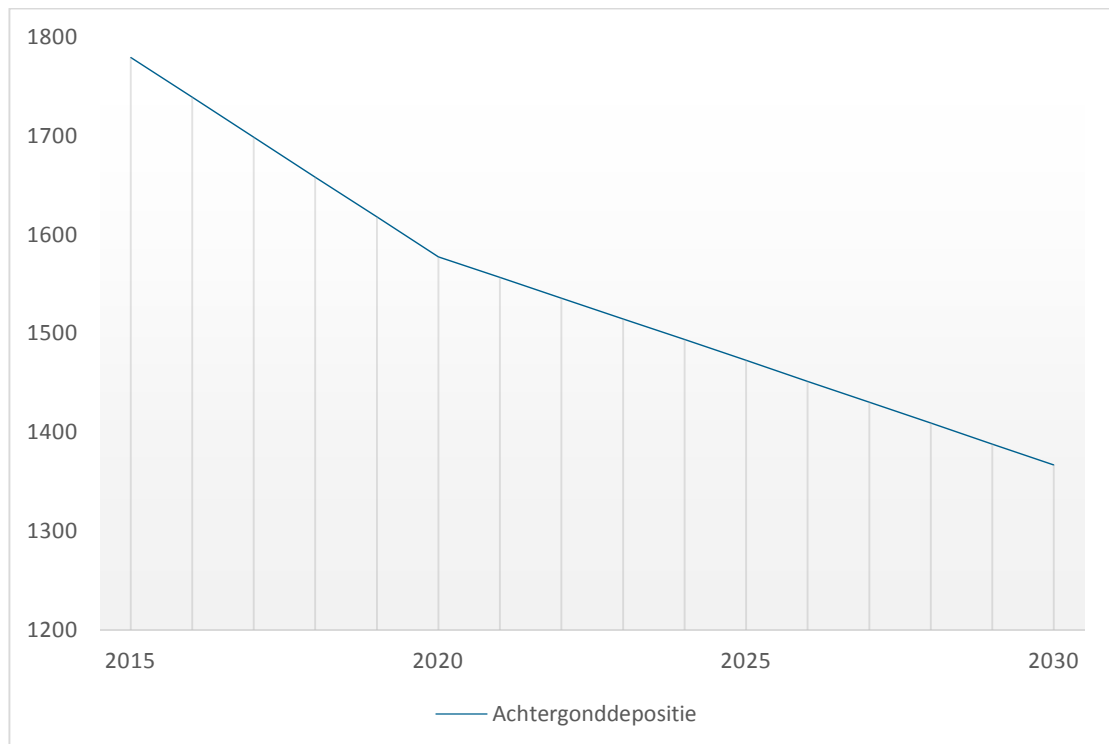

Figuur 2.5a: Locatie kilometervak waarvoor de daling van de achtergrondwaarden in het plangebied in beeld is gebracht

Figuur 2.5b: Locatie kilometervak op de GCN-GDN-kaart 2015 waarvoor daling van de achtergrondwaarden voor een bepaald punt in het plangebied is weergegeven (Bron: Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (GCN en GDN), website RIVM)

Figuur 2.5c: Daling van de achtergrondwaarden voor een bepaald punt in het plangebied (zie figuren 2.5a en 2.5b voor de locatie van het punt) (Bron: Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (GCN en GDN), website RIVM)

Op basis van de Grootchalige Depositiekaart Nederland is het effect van de generieke maatregelen een daling van de achtergrondwaarde van ruim 400 mol/ha/jr tussen 2015 en 2030 ter plaatse van het gebied met de hoogste planbijdrage vanuit de Kempenbaan-West.

2.3 (On)Zekerheid autonome daling

Deze alinea gaat in op de vraag “Hoe zeker is het dat binnen vijf jaar met de generieke maatregelen daadwerkelijk een zodanige autonome afname van stikstofdepositie wordt bereikt, dat geen mitigerende maatregelen meer nodig zijn?”.

Autonome daling

Het feit dat de achtergrondwaarden (in het plangebied) dalen blijkt uit de door het RIVM gemaakte en door de minister beschikbaar gestelde Grootchalige Depositiekaart Nederland. De Afdeling heeft dat in de uitspraak van 10 december 2014 over de A2 ook aanvaardbaar geacht. De kaarten hebben een wettelijke status en gelden als toetssteen voor ruimtelijke ordeningsplannen. Op basis van de Grootchalige Depositiekaart Nederland daalt de achtergrondwaarde ter plaatse van het gebied met de hoogste planbijdrage vanuit de Kempenbaan-West ruim 400 mol/ha/jr tussen 2015 en 2030.

Effecten (reguliere) instandhoudingsmaatregelen

Daarnaast slaagt het huidige beheer (de instandhoudingsmaatregelen) er in om de goede kwaliteit van de habitattypen in stand te houden ondanks de hoge achtergrondwaarden. De verplichting tot het nemen van instandhoudingsmaatregelen is geborgd in de Natuurbeschermingswet 1998.

Het gebied wordt beheerd door het Staatsbosbeheer, de Stichting ‘Het Noord-Brabants Landschap’ en particulieren. Het natuurbeheer is gericht op het in stand houden dan wel ontwikkelen van een vegetatie, flora en fauna die kenmerkend zijn voor de in het gebied kenmerkende milieuomstandigheden. De Tongelreep is voor een deel weer natuurlijk (hermeandering) gemaakt. In Cranendonck vindt begrazing plaats met IJslandse pony's. De heide wordt begraaasd met Kempische heideschappen. Het beheer is er op gericht de overgangen tussen bos en heide geleidelijker te maken. Staatsbosbeheer is een project gestart ter bestrijding van verdroging in het noordwestelijk deel van het gebied. Het doel is de heideterreinen en vennen Laagveld, Hasselsvennen en Dorven natter te maken (Bron: aanwijzingsbesluit Vogelrichtlijngebied Leenderbos en Grote Heide, 24 maart 2000).

De mitigerende maatregelen zijn genomen om te voorkomen dat het zeer tijdelijk stokken van de daling bij het in gebruik nemen van de Kempenbaan-West tot een negatief effect leidt op de kwaliteit. Bij gelijkblijvende reguliere beheermaatregelen exclusief de PAS-maatregelen leidt de planbijdrage vervolgens in een situatie met gedaalde achtergrondwaarde niet tot een significant negatief effect gezien de goede resultaten van het huidige natuurbeheer (bron: RVO, DLG, SBB, november 2015):

- H2310 Stufzandheiden met struikheide; 96% van de oppervlakte is goed ontwikkeld, trend is positief dankzij intensief beheer;
- H4010A Vochtige Heiden (hogere zandgronden): 93% van de oppervlakte is goed ontwikkeld, trend is positief door beheer;

- H4030 Droge Heiden: 96% van de oppervlakte is goed ontwikkeld, trend is licht positief dankzij het huidige beheer.

De factoren die in hoofdzaak bepalend zijn voor de kwaliteit van de habitattypen – en die ook tot stand komen en behouden blijven met het reguliere beheer in een situatie met gedaalde achtergrondwaarden - zijn als volgt:

- H2310 Stuifzandheiden met struikhei: Naast de typische soorten, de droge zandgrond en de noodzakelijke winddynamiek zijn de overige kenmerken van een goede structuur die mede de kwaliteit bepaalt (profielendocument H2310, versie 18 december 2008):
  - dominantie van dwergstruiken (>25%);
  - gevarieerde vegetatiestructuur;
  - aanwezigheid van hoge, oude heidestruiken;
  - hoge bedekking van mossen en korstmossen (>30%);
  - optimale functionele omvang vanaf tientallen hectares.
- H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden): Naast de typische soorten, een grondwaterstand die langdurig aan of net onder het maaiveld staat en hooguit kortstondig dieper wegzakt zijn de overige kenmerken van een goede structuur die mede de kwaliteit bepaalt (profielendocument H4010A, versie 1 september 2008, met erratum 24 maart 2009):
  - dominantie van dwergstruiken (>50%);
  - bedekking van struiken en bomen is beperkt (<10%);
  - bedekking van grassen is beperkt (<25%);
  - hoge bedekking van mossen en korstmossen (lokaal);
  - hoge soortenrijkdom van mossen en korstmossen.
- H4030 Droge heiden: Naast de typische soorten zijn de overige kenmerken van een goede structuur die mede de kwaliteit bepaalt (profielendocument H4030, versie 1 september 2008):
  - dominantie van dwergstruiken (>25%);
  - aanwezigheid van hoge, oude heidestruiken;
  - gevarieerde vegetatiestructuur;
  - lage bedekking van grassen (<25%) en struweel (<10%);
  - optimale functionele omvang vanaf tientallen hectares.

Bij het habitatype H3160 Zure vennen is 17% van de oppervlakte goed ontwikkeld en 77% matig ontwikkeld waarbij de trend stabiel is. In dat geval is het regulier beheer aangevuld.

De kwaliteit van het habitatype H3160 wordt bepaald: door de aanwezigheid van typische soorten, het zure water en de veenmodder op de bodem en de overige kenmerken van een goede structuur (profielendocument, versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009):

- dystroof water (voedselarm en zuur, door humuszuren vaak bruinegekleurd) water;
- combinatie van open water en verlandingsvegetatie;
- kruidlaag, indien aanwezig, gedomineerd door schijngrassen;
- moslaag, indien aanwezig, gedomineerd door veenmossen;
- optimale functionele omvang vanaf enkele hectares.

Het reguliere beheer wordt in dit habitattype aangevuld middels de mitigerende maatregel die is gekoppeld aan het bestemmingsplanbesluit Kempenbaan-West. Het kappen van bomen zorgt voor de afvoer van stikstof uit het systeem en het tegengaan van (her)eutrofiëring van wateren door inwaaien van blad, stuifmeel en strooisel in het ven wat zorgt voor de opbouw van slib op de zandige bodem. Het effect van het kappen van een boom overspant een veel grotere periode dan 5 jaar, namelijk de periode die er voor zou staan om tot een boom van gelijke omvang te komen. Daarnaast is het verwijderen van bomen rond het ven niet alleen een stikstofmaatregel. Deze maatregel werkt ook via andere processen door op de kwaliteit van het habitattype; namelijk door:

- het herstel van de windwerking op het water, de winddynamiek zorgt voor waterstromingen waardoor steeds weer nieuwe open zandige plekkjes ontstaan op de oevers en de bodem van de vennen. Deze vormen een geschikte standplaats voor typische plantensoorten;
- het verminderen van verdamping; naaldbomen verdampen via de naalden het hele jaar door water. Deels is dat grondwater, maar na een regenbui blijft ook veel water aan de naalden hangen, dat nooit de grond bereikt. Heide en gras dat groeit op de plekken waar bos wordt gekapt, verdampen veel minder water.

De wijze waarop de mitigerende maatregel voor H3160 ingrijpt op het systeem van het habitattype leidt er toe dat er sprake is van een langdurig positief effect op de kwaliteit van het habitattype zodat het habitattype robuuster is en de optredende toename van stikstofdepositie (planbijdrage) geen significant negatieve effecten zal hebben. Het regulier beheer voorkomt vervolgens dat er nieuwe bomen tot ontwikkeling komen.

PAS-herstelmaatregelen

Bij de vaststelling van het bestemmingsplan Kempenbaan-West in maart 2015 was het de verwachting dat het Programma Aanpak Stikstof op korte termijn zou worden vastgesteld. Dit betekent dat destijds de verwachting was dat op korte termijn ook de herstelmaatregelen die in het kader van het PAS genomen worden, geborgd zouden zijn. Een periode van 5 jaar werd beschouwd als ruim voldoende om de periode dat de PAS-maatregelen nog niet geborgd waren te overbruggen.

De Afdeling bestuursrechtspraak heeft geoordeeld dat de effecten van de instandhoudingsmaatregelen in het PAS (gebiedsspecifieke maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen voor de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten in Natura 2000-gebieden op termijn te verwezenlijken en om intussen verslechtering van de kwaliteit van de habitattypen en leefgebieden van soorten te voorkomen) als autonome maatregelen in een passende beoordeling mogen worden betrokken (zie met name ABRvS 27 januari 2016, ECLI:NL:RVS:2016:170 - Nbw-vergunning Electrabel Nederland/GDF Suez Maasvlakte Rotterdam). Thans kan derhalve ook voor het voorliggende plan met de instandhoudingsmaatregelen in het PAS in de autonome ontwikkeling rekening worden gehouden. Hierop wordt in het navolgende hoofdstuk nader ingegaan.

3 Programmatische Aanpak Stikstof

Na de vaststelling van het bestemmingsplan Kempenbaan-West is op 1 juli 2015 het Programma Aanpak Stikstof (PAS) 2015-2021 en de bijbehorende wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Bij de aanvulling op de passende beoordeling wordt thans met het PAS rekening gehouden. Van belang is dat bij een nieuw te nemen besluit en/of bij het opstellen van een aanvulling van een onderbouwing ter uitvoering van een tussenuitspraak, de dan geldende normatieve en beleidskaders moeten worden toegepast.

3.1 Daling achtergrondwaarde (aanvulling op hoofdstuk 2)

In het PAS zijn brongerichte maatregelen opgenomen die gericht zijn op het verminderen van de uitstoot van ammoniak (NH₃) door de agrarische sector. De lijst is opgenomen in bijlage 4 van het PAS. De landbouw veroorzaakt een groot deel van de neerslag van stikstof. In het kader van de PAS zijn er afspraken gemaakt over maatregelen op het gebied van voer en management. Daarnaast zijn de wettelijke normen aangescherpt voor stallen en de aanwending van mest.

Generieke brongerichte maatregelen landbouw

De generieke brongerichte maatregelen landbouw zijn vastgelegd in de “Overeenkomst generieke maatregelen in verband met het Programma Aanpak Stikstof” (Staatscourant 2014, nr 8347). Deze overeenkomst is getekend op 18 maart 2014. De overeenkomst bevat afspraken ten aanzien van vrijwillig door veehouders te treffen voer- en managementmaatregelen. Naast deze afgesproken maatregelen is ook sprake van een aanscherping van de normen voor de maximumemissie van ammoniak uit stallen in het Besluit emissiearme huisvesting, alsook een aanscherping van de normen voor de aanwending van dierlijke mest in het Besluit gebruik meststoffen.

Deze maatregelen moeten in 2030 leiden tot een vermindering van de ammoniakuitstoot van ten minste 10 kiloton per jaar ten opzichte van het jaar 2013.

Specifieke brongerichte maatregelen landbouw Limburg

De “Verordening Veehouderijen en Natura 2000 Provincie Limburg” heeft betrekking op alle veehouderijbedrijven in Limburg en regelt dat alle nieuwe en te renoveren stallen worden voorzien van ammoniakemissie reducerende technieken. Voor de intensieve veehouderij moet de reductie ten minste 85% ten opzichte van traditionele stallen zijn. Voor melkvee 40% (indien weidegang) of 70% (bij opstallen). Daarnaast dient in 2030 het hele bedrijf (gemiddeld) aan deze emissienormen te voldoen.

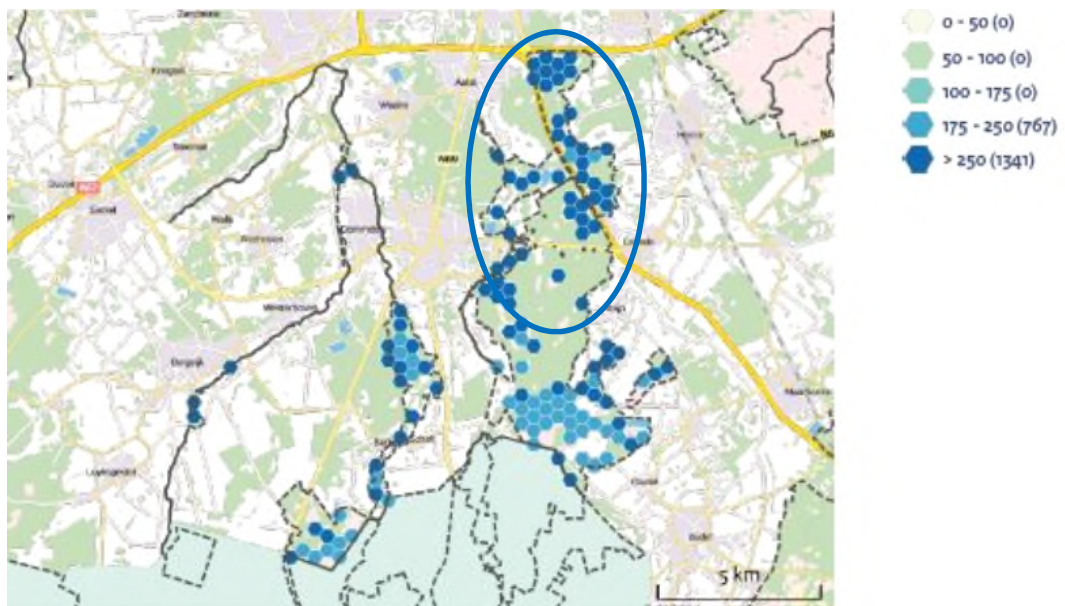
Daling in het Natura 2000-gebied Leenderbos, Grote heide & De Plateaux

In de PAS-gebiedsanalyse van het gebied Leenderbos, Grote heide & De Plateaux is een depositiedaling voor het Natura 2000-gebied ruimtelijk weergegeven voor de periodes 2015-2020 (figuur 3.1) en 2015-2030 (figuur 3.2). Ter plekke van het gebied met de hoogste planbijdrage bedraagt de afname tussen de 100 en 175 mol/ha/jr. In deze afnames is rekening gehouden met een afname als gevolg van de gemaakte afspraken (maatregelen) en een toename van stikstofdepositie als gevolg van 2,5% economische groei en extra stikstofdepositie door de realisatie van prioritaire projecten.

Met AERIUS Monitor worden de uitvoering en resultaten van de PAS op de voet gevolgd. De Monitor geeft onder meer inzicht in de trend van de stikstofdepositie en de beschikbare depositie- en ontwikkelingsruimte.

Figuur 3.1: Daling van de depositie over de periode 2015 – 2020 (Bron, RVO, DLG, SBB, november 2015)

Figuur 3.2: Daling van de depositie over de periode 2015 – 2030 (blauwe cirkel is gebied met planbijdrage door Kempenbaan-West (Bron, RVO, DLG, SBB, november 2015)

3.2 Monitoring in het kader van het PAS

Een verplichting tot monitoring van het PAS is in de wet opgenomen. Het programma voorziet in een zorgvuldig systeem voor monitoring, rapportage en bijsturing ten behoeve van het volgen en bewaken van de doelstellingen van het programma aanpak stikstof. De bevoegde gezagen die formeel betrokken zijn bij de vaststelling van het programma zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor dit systeem.

Onderstaand is een toelichting opgenomen met betrekking tot de geplande monitoring van het PAS en mogelijkheden voor bijsturing (Bron: Doekes E. et al., januari 2015).

Ten behoeve van de interpretatie van de gegevens uit de monitoringsrapportage en nieuwe inzichten en de voorbereiding van de besluitvorming over (bij-)sturing door het Bestuurlijk Overleg is de Interbestuurlijke Adviesgroep PAS opgericht. Het PAS-bureau coördineert de rapportagecyclus, stelt de jaarlijkse monitorings- en bijsturingsrapportage op, signaleert ontwikkelingen die relevant zijn voor de uitvoering van de PAS en ondersteunt bij het opstellen van adviezen over monitoring en bijsturing.

Jaarlijks wordt de informatie uit de monitoring en uit nieuwe (wetenschappelijke) inzichten geduid in relatie tot de passende beoordeling en het ecologisch oordeel. Wanneer uit deze informatie blijkt dat het doelbereik van het programma in gevaar komt, dan besluiten de bij het programma formeel betrokken bestuursorganen gezamenlijk of bijsturing van (onderdelen) van het programma aan de orde is. Daarbij worden de handelingsopties integraal beoordeeld.

Drie jaar na inwerkingtreding wordt een tussenevaluatie van het programma uitgevoerd conform artikel 19kha van de Natuurbeschermingswet 1998. Hierbij worden alle relevante gegevens die in het kader van het programma verzameld worden, betrokken. De wet geeft diverse mogelijkheden om (onderdelen van) het programma gedurende de looptijd bij te sturen. Zo kunnen bron- en herstelmaatregelen worden vervangen en toegevoegd en kan de beschikbare hoeveelheid en de verdeling van ontwikkelingsruimte (ruimtelijk en in tijd) worden aangepast.

In het zesde jaar vindt een integrale evaluatie van het programma plaats. Met behulp van de verzamelde monitoringsinformatie en uitvoeringservaring van de eerste 5 jaar na inwerkingtreding worden de uitgangspunten opnieuw geijkt voor de volgende programmaperiode. Dat betekent een doorontwikkeling van de herstelstrategieën en evaluatie en actualisatie van de gebiedsanalyses.

Naar aanleiding van het tussentijds toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie-m.e.r.) op de PAS (Cie-m.e.r., maart 2015) is er nog een aanpassing doorgevoerd waarin voor de eerste PAS-periode (zes jaar) een procesaanpak is voorgelegd van intensieve monitoring, onderzoek en evaluatie om te controleren of maatregelen voldoende effectief zijn. De maatregelen 'achter de hand' worden de komende drie jaar uitgewerkt, zodat ze klaar zijn om ingezet te kunnen worden bij het eerste evaluatiemoment in 2017. Via een quick scan is een eerste inventarisatie naar mogelijke maatregelen afgerond voor de landbouw, de transportsector, de industrie en de havenbedrijven en het buitenland (Min. EZ en Min. I&M, mei 2015). De Cie-m.e.r. vindt dat met de beschreven procesaanpak onzekerheden in effecten

kunnen worden opgevangen en er daardoor een goede basis ligt om een goed onderbouwd besluit over de PAS te kunnen nemen.

Bij de monitoring zal naar de totale ontwikkeling van de stikstofdepositie worden gekeken (invloed plannen en alle maatregelen), derhalve worden daarbij ook de effecten van bijvoorbeeld schoner wordend verkeer, schonere technieken betrokken alhoewel dat geen generieke PAS-maatregel betreffen.

3.3 PAS-Maatregelpakket voor de betreffende habitattypen

In de passende beoordeling voor de Kempenbaan-West zijn voor vier habitattypen een mitigerende maatregel geformuleerd. De verwachting was – en is inmiddels ook realiteit – dat op termijn de mitigerende maatregelen opgevolgd zullen worden door de PAS-herstelmaatregelen. Deze PAS-herstelmaatregelen zijn beschreven in tabel 3.1.

Tabel 3.1: PAS-maatregelenpakket (RVO, DLG, SBB, november 2015)

Maatregel	H2310	H3160	H4010A	H4030
Beheermaatregelen gericht op behoud kwaliteit				
Maaien, chopperen, begrazen, bekalken, uitstrooien maaisel, plaggen en branden	x		x	x
Kleinschalig plaggen vennen		x	x	
Bekalken geplagde delen	x		x	x
Verwijderen van bos in een zone van 30 m rondom vennen		x		
Plaggen / eggen van vergraste delen en bosvorming naar stuifzand en stuifzandheide om windwerking te vergroten	x			
Verbinden van kleine gebiedjes droge en natte heide door het omvormen van bos naar heide, vochtige heide en stuifzandheide om uitsterven van habitattypen om soorten te voorkomen en herkolonisatie te bevorderen	x		x	
Waar bos gekapt wordt bij zwakgebufferde en bij zure vennen bekalken van de bodem		x	x	
Hydrologische maatregelen, gericht op behoud kwaliteit				
Bosvorming van naaldbos naar loofbos of heide en dempen interne greppels		x	x	
Peilopzet in landbouwgebied Strijper Aa en Bruggerhuizen			x	
Onderzoek (peilbuizen) naar vergroting van grondwaterinvloed op vennen		x		
Beheermaatregelen gericht op verbetering en/of uitbreiding van areaal en kwaliteit				
Maaien, chopperen, begrazen, bekalken, uitstrooien maaisel, plaggen en branden	x		x	x
Aanleg tijdelijke akkertjes ten behoeve van kwaliteitsverbetering voor fauna	x		x	x
Plaggen van vergraste delen en bosvorming naar stuifzand en stuifzandheide om windwerking te vergroten waardoor oppervlakte en kwaliteit wordt vergroot.				
Verbinden van kleine gebiedjes droge en natte heide door het omvormen van bos naar heide, vochtige heide en stuifzandheide om uitsterven van habitattypen om soorten te voorkomen en herkolonisatie te bevorderen	x		x	x
Bosvorming ten behoeve van uitbreiding areaal heide			x	

Maatregel	H2310	H3160	H4010A	H4030
Hydrologische maatregelen gericht op verbetering en/of uitbreiding van areaal en kwaliteit				
Bosvorming van naaldbos naar loofbos of heide en dempen interne greppels		x	x	
Peilopzet in landbouwgebied Strijper Aa en Bruggerhuizen			x	
Vergroten systeemkennis door plaatsen peilbuizen bij een aantal vennen om te kijken hoe de relatie tussen venpeilen en grondwater is.		x		
Maatregelen uitvoeren om voeding van vennen met gebufferd grondwater te vergroten		x		
Onderzoek naar herstel gradiënt Laagveld naar Tongelreep. Deze wordt nu doorsneden door de aanvoerleiding			x	
Herstel gradiënt Laagveld naar Tongelreep door aanpassen aanvoerleiding naar visvijvers			x	

3.4 Ecologische systeemanalyse

De PAS-herstelmaatregelen waren eerder niet betrokken in de passende beoordeling voor de Kempenbaan-West. Door het in werking treden van het PAS kan in de autonome situatie nu wel rekening gehouden worden met de uitvoering van deze maatregelen.

De in tabel 3.1 genoemde beheermaatregelen en hydrologische maatregelen ten behoeve van het uitbreiding van de omvang en de verbetering van de kwaliteit van H2310, H3160, H4010A en H4030 hebben tot gevolg dat de (a)biotische factoren die in hoofdzaak bepalend zijn voor de kwaliteit van de habitattypen (beschreven in paragraaf 2.3) versterkt worden. Dat betreft onder andere de openheid, de dominantie van dwergstruiken, de lagere bedekking van struiken en bomen en de hydrologische randvoorwaarden voor de habitattypes. De versterking van de ecologische sleutelfactoren leidt er toe dat een planbijdrage geen zichtbaar effect zal hebben op de omvang en de kwaliteit van de habitattypen. Geconcludeerd wordt dat de aanleg en het gebruik van de Kempenbaan-West de uitbreidings- en verbeterdoelstellingen van H2310, H3160, H4010A en H4030 niet in gevaar brengt. Deze ecologische systeembeschrijving is in navolgende paragrafen per habitatype toegelicht.

H2130 Stuifzandheiden met struikhei

Er zijn diverse PAS-herstelmaatregelen gepland voor het behoud en het herstel van het habitatype H2130. Deze maatregelen zijn effectief en zeker als ze in combinatie met elkaar worden uitgevoerd (Beije et al., z.d.(a)). Om de afwisseling in vegetatiestructuur, met lokaal open zand en pioniervegetaties in stand te houden, wordt bij voorkeur een natuurlijke vorm van dynamiek door wind of begrazing bewerkstelligd. Ecologische sleutelfactoren voor dit habitatype zijn een droge, voedselarme standplaats die in stand gehouden wordt door verstuiwing via windwerking of door beheer dat hetzelfde effect bewerkstelligt.

Het beheer voorziet ook in een grote afname van stikstof uit het systeem. Plaggen is namelijk zeer effectief in het afvoeren van nutriënten. Er wordt tussen de 800 en 1100 kg N/ha afgevoerd, afhankelijk van het feit of er nog een deel van de humuslaag aanwezig blijft of er tot de minerale bodem wordt geplagd (Verbeek et al, 2006). In de worst-case benadering, uitgaande van 800 kg N/ha aangehouden, dat is 57144 mol N/ha per plagbeurt. Plaggen gebeurt niet in grote

oppervlakten maar lokaal in een frequentie van eens in de 30 jaar, dat is een gebruikelijke frequentie (Spijker et al, 2007). Daarom is de afname jaarlijks 1905 mol/ha/jaar ($=57144 \div 30$).

Momenteel wordt het merendeel van het areaal omgeven door bos zodat de wind te weinig kracht heeft om het open stuifzand te vernieuwen. De PAS-herstelmaatregelen voorzien in gefaseerd, deels zeer kleinschalig, plaggen en begrazing, maaien en chopperen en in plaggen / eggen van vergraste delen en bosvorming naar stuifzand en stuifzandheide om windwerking te vergroten. Het verwijderen van boomopslag is belangrijk om het microklimaat te verbeteren en strooiselopbouw te verminderen. Daarmee wordt een belangrijke sleutelfactor in het open houden van de vegetatie versterkt. Door de PAS-herstelmaatregelen krijgt de wind meer kracht om het open stuifzand te vernieuwen. Het open liggende zand kent dan een tragere successie via heide naar grasvlakte of bos en daarmee tegen de snellere successie door stikstofdepositie in. Door de te kleine arealen te vergroten, neemt de winddynamiek nog meer toe. Gezien effectieve PAS-herstelmaatregelen om stikstof uit het systeem te verwijderen en met de versterking van de ecologische sleutelfactor winddynamiek tot gevolg, zijn significant negatieve effecten als gevolg van de planbijdrage uit te sluiten.

H3160 Zure vennen

De ecologische effecten van de depositietoename van stikstof in zure vennen kan - naast de daling van de achtergronddepositie de komende jaren - worden genuanceerd vanuit het feit dat andere abiotische factoren dan stikstofdepositie als sleutelfactor kunnen worden beschouwd voor het behoud van de oppervlakte en kwaliteit van dit habitatype en de effectiviteit van de PAS-herstelmaatregelen.

De sleutelfactoren zijn de ondergrond (ondoorlatende laag/leemlenzen) (Bron: Profielendocument en Natura 2000-beheerplan). Deze sleutelfactoren worden niet beïnvloed door het plan. Dat deze sleutelfactoren essentieel zijn, blijkt ook uit het feit dat in een zeer overspannen situatie, het habitatype qua soortenrijkdom redelijk tot goed ontwikkeld habitat is. De ongunstige staat van instandhouding in het Natura 2000-gebied heeft te maken met het feit dat bomen tot op de rand staan van de vennen en het feit dat dennenbossen verzurende stoffen uit de atmosfeer filteren en daarmee bijdragen aan stikstofverrijking en verzuring (Arts et al, z.d.). Aan deze factoren verandert het plan ook iets in positieve zin. Het vrijstellen van het ven draagt bij aan een verminderende stikstofdepositie en reduceert de bladinvalid (zie ook paragraaf 2.3 waarin de positieve effecten van de mitigerende maatregel zijn beschreven).

De PAS-herstelmaatregelen voorzien vooral in het herstel van de hydrologie en het vrijmaken en vrijhouden van de oeverzones. Stabiele waterstanden op of net onder het maaiveld met een zo gering mogelijke fluctuatie zijn optimaal voor de groei van veenmossen. Hierdoor blijft de mineralisatie relatief laag en komt de groei van veenmossen zowel op de oever als op de drijftillen weer op gang. Aanvullend beheer in de vorm van de verwijdering van pijpenstrootje zal noodzakelijk blijven in de situatie dat de stikstofdepositie meer blijft bedragen dan de kritische depositieniveaus, en dat is de huidige situatie in Nederland. De effectgerichte maatregelen maaien en plaggen in de oeverzone zijn effectief gebleken (Arts et al, z.d.). Gezien PAS-herstelmaatregelen negatieve effecten door stikstofdepositie tegengaan en de hydrologische sleutelfactoren versterken, zijn significant negatieve effecten als gevolg van de planbijdrage van de Kempenbaan-West uit te sluiten.

H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)

De ecologische effecten van de depositietoename van stikstof op de Vochtige heide kan behalve vanwege de daling van de achtergronddepositie de komende jaren ook worden genuanceerd vanuit het feit dat er andere abiotische factoren bepalend zijn voor het voorkomen van het habitatype binnen het Natura 2000-gebied én het feit dat de PAS-herstelmaatregelen deels ook gericht zijn op het functioneel herstel (versterken van deze sleutelfactoren). Naast de maatregelen tegen de effecten van stikstofdepositie (maaaien e.d) zijn er in het PAS-maatregelenpakket ook maatregelen opgenomen om de hydrologische situatie te verbeteren. De hydrologische situatie is naast het beheer een sleutelfactor voor het behoud van dit habitatype. Het bekalken van de vochtige heide herstelt men de buffering. De bekalking heeft twee voordelen. Ten eerste voorkomt dit de sterfte van bijvoorbeeld klokjesgentiaan en bremsoorten door ammoniumvergiftiging omdat de combinatie van veel ammonium en een zure bodem dan niet zal optreden. Ten tweede wordt door de lichte buffering na enige tijd weer ammonium omgezet in nitraat dat vervolgens wordt afgevoerd naar het grondwater (Beije et al, zd (b)).

Gezien de PAS-herstelmaatregelen en het reguliere instandhoudingsbeheer heeft de (te hoge) achtergrondwaarde weinig invloed op de kwaliteit van dit habitatype op deze plek. Het habitatype is vegetatiekundig goed ontwikkeld. De PAS-beheermaatregelen zullen de effecten van stikstofdepositie op de Vochtige heide verder beperken. Bij vochtige heide omringd door bomen, valt er veel blad in het habitatype. Dit zorgt voor een aanvoer van stikstof. Beheer gericht op het afvoeren van stikstof leidt tot een gunstigere situatie voor het habitatype. Gezien de PAS-herstelmaatregelen negatieve effecten door stikstofdepositie tegengaan en de hydrologische sleutelfactoren versterken, zijn significant negatieve effecten als gevolg van de planbijdrage van de Kempenbaan-West uit te sluiten.

H4030 Droge heiden

In het PAS-maatregelenpakket zijn diverse maatregelen opgenomen tegen de effecten van stikstofdepositie. Het terugdringen van vergrassing als gevolg van vermesting kan effectief plaatsvinden indien het surplus aan nutriënten (met name stikstof) wordt afgevoerd. Door voldoende stikstof af te voeren, herstelt met stikstof als voorheen beperkende factor met name voor pijpenstrootje en bochtige smele (Beije et al, z.d. (c)). Daarnaast zijn er maatregelen gericht op functioneel herstel (het realiseren van overgangen naar andere begroeiingstypen zoals akkertjes) en maatregelen om het habitatype uit te breiden (het verbinden van kleine gebiedjes droge en natte heide door het omvormen van bos naar heide).

De ecologische effecten van de depositietoename van stikstof in de droge heide kan behalve vanwege de daling van de achtergronddepositie de komende jaren ook worden genuanceerd vanuit het feit dat de actuele kwaliteit van het habitatype te kwalificeren is als goed. Dit ondanks de overspannen situatie. Het beheer vormt een belangrijke sleutelfactor. De PAS-beheermaatregelen zullen de effecten van stikstofdepositie op de Droge heide verder beperken. De PAS-beheermaatregelen zullen in dit Natura 2000-gebied met succes wordt toegepast tegen vergrassing en bosopslag. Gezien de PAS-herstelmaatregelen negatieve effecten door stikstofdepositie tegengaan en de kwaliteit versterken en omvang vergroten, zijn significant negatieve effecten als gevolg van de planbijdrage van de Kempenbaan-West uit te sluiten.

Conclusie

Op basis van voorgaande analyse kan worden geconcludeerd dat de toename van stikstof door het plan niet afdoet aan de effectiviteit van de PAS-maatregelen en derhalve frustreert de planbijdrage het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen niet.

Om formeel gebruik te kunnen maken op de ontwikkelingsruimte binnen het PAS wordt een Nbwetvergunning aangevraagd (zie paragraaf 3.5).

De mitigerende maatregelen kunnen thans eigenlijk als niet noodzakelijk worden beschouwd omdat voor het project Kempenbaan-West in het PAS ontwikkelingsruimte toebedeeld kan worden en het gebruik van deze ontwikkelingsruimte niet leidt tot significant negatieve effecten (aangetoond in de PB bij het PAS). In het kader van een zorgvuldige besluitvorming worden de eerder voorgestelde mitigerende maatregelen – die ook vastliggen in de privaatrechtelijke overeenkomst met Staatsbosbeheer – echter toch uitgevoerd.

3.5 Vergunningaanvraag Natuurbeschermingswet onder het PAS

Teneinde de beoogde ontwikkeling te kunnen realiseren is naast het bestemmingsplan Kempenbaan-West een vergunning ingevolge de Natuurbeschermingswet 1998 voor de realisatie en gebruik van de ontwikkeling benodigd. Volledigheidshalve zij daaromtrent het volgende opgemerkt.

Voor het project Kempenbaan-West is de bijdrage aan de stikstofdepositie in de omliggende Natura 2000-gebieden berekend met het rekenprogramma Aerius Calculator. Aerius Calculator wordt in de Regeling PAS voor het vergunningtraject voorgeschreven als rekeninstrument¹.

De hoogste berekende projectbijdrage is 2,57 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied “Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux”. Bij deze vergunningaanvraag wordt derhalve een beroep gedaan op de ontwikkelingsruimte uit segment 2, zoals die door de PAS beschikbaar is gesteld.

De provincie Noord-Brabant is het bevoegd gezag voor deze vergunning en heeft voor het toedelen van ontwikkelingsruimte uit segment 2 beleidsregels opgesteld². Deze beleidsregels stellen de volgende voorwaarden:

- de bijdrage aan stikstofdepositie is lager dan 3 mol;
- de grenswaarde voor het betrokken natura 2000-gebied is nog niet verlaagd;
- er is nog voldoende ontwikkelingsruimte beschikbaar;
- het betreft geen project waarvan de stikstofdepositie betrekking heeft op een Natura 2000-gebied waarin de habitattypen “H7110A - actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)”, of “H7120ah/ZGH7120ah - herstellende hoogvenen (actief hoogveen)” of “H3110 - zeer zwakgebufferde vennen” zijn aangewezen en daarbij de grenswaarde wordt overschreden (in dat geval zou namelijk niet meer dan 0,05 mol

---

¹ Artikel 2 van de Regeling programmatie aanpak stikstof

² Beleidsregel toedeling ontwikkelingsruimte PAS segment 2 Noord-Brabant, geldig sinds 15 februari 2016.

stikstof per hectare per jaar aan ontwikkelingsruimte uit segment 2 per PAS-programmaperiode toegedeeld worden).

Het project Kempenbaan-West voldoet aan deze beleidsregels. Getoetst aan deze beleidsregels is de conclusie dat voor het project een vergunning ingevolge de Natuurbeschermingswet kan worden verleend, mits er voldoende ontwikkelingsruimte beschikbaar is. De berekeningsresultaten in Aerius geven aan dat voor deze vergunningverlening voldoende ontwikkelingsruimte beschikbaar is.

De Aerius-berekeningen, het aanvullende onderzoek naar de beschikbare ontwikkelingsruimte en de provinciale beleidsregel maken aannemelijk dat een Natuurbeschermingswetvergunning kan worden verleend c.q. een toestemmingsbesluit kan worden genomen voor/ ontwikkelingsruimte uit segment 2 kan worden toegedeeld aan het project Kempenbaan-West.

Geen significant negatieve effecten bij gebruik ontwikkelruimte uit segment 2

Het programma aanpak stikstof 2015-2021 is, inclusief de ontwikkelingsruimte die binnen het programma beschikbaar is, in zijn geheel passend beoordeeld (Ministerie van EZ en Ministerie van I&M, januari 2015). De gebiedsanalyses die onderdeel uitmaken van het programma vormen de onderbouwing van de passende beoordeling op gebiedsniveau. In de gebiedsanalyse is voor elk Natura 2000-gebied onderbouwd dat tegen de achtergrond van de ontwikkeling van de stikstofdepositie, de effecten van de generieke brongerichte maatregelen en de gebiedspecifieke herstelmaatregelen ontwikkelingsruimte beschikbaar is zonder dat de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden in gevaar komen.

In de gebiedsanalyse voor het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux is onderbouwd dat het gebruik van de ontwikkelingsruimte niet leidt tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de te beschermen habitattypen en leefgebieden van soorten in gevaar komen of een onevenredige vertraging of belemmering van het halen van de instandhoudingsdoelstellingen ontstaat. Door voor het project aanspraak te maken op de depositie- of ontwikkelingsruimte in het kader van het PAS kan derhalve uitgesloten worden dat het project Kempenbaan-West leidt tot de aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux.

4 Conclusie

De tussenuitspraak van de Raad van State van 20 april strekt er toe dat de raad binnen 26 weken een nieuw besluit moet nemen waarbij het bestemmingsplan op een tweetal aspecten is aangepast/aangevuld.

Het betreft:

1. Een aanvulling op de toelichting waarbij de termijn van de mitigerende maatregelen nader dient te worden gemotiveerd (zie hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3 en de conclusie in paragraaf 4.1);
2. Een aanvulling in de regels waarbij de mitigerende maatregelen zeker gesteld worden (zie paragraaf 4.2).

4.1 Effectiviteit mitigerende maatregelen

De conclusies van de toets aan de Natuurbeschermingswet zijn niet anders zijn dan in oktober 2014. De eerdere conclusies worden bevestigd aan de hand van de recent aangevulde informatie.

De drie vragen die in de tussenuitspraak van de Raad van State zijn benoemd, zijn beantwoord:

1. De generieke maatregelen zijn beschreven (in paragraaf 2.1);
2. Het effect van de generieke maatregelen op de stikstofdepositie op deze locaties is beschreven. Uit dit gedetailleerder onderzoek naar de - op het moment van besluitvorming over het bestemmingsplan (17 maart 2015) - te verwachten daling van de achtergrondwaarde en de generieke maatregelen blijkt dat het aannemelijk is dat een daling van de stikstofdepositie door autonome ontwikkelingen op zal treden;
3. Hoe zeker is het dat binnen vijf jaar met deze maatregelen daadwerkelijk een zodanige autonome afname van stikstofdepositie wordt bereikt, dat geen mitigerende maatregelen meer nodig zijn. Het PAS is inmiddels in werking getreden. Door de instandhoudingsmaatregelen uit het PAS (die thans als autonome ontwikkelingen mogen worden beschouwd) zal de planbijdrage aan stikstofdepositie op de betreffende gevoelige habitattypen niet leiden tot significante effecten.

Deze maatregelen grijpen enerzijds rechtstreeks in op de structuurkenmerken van het habitatype die mede de kwaliteit bepalen of anderzijds op de abiotische factoren die de randvoorwaarde vormen voor een goede kwaliteit van het habitatype. De planbijdrage leidt daardoor niet tot een significant negatief effect omdat er (1) in het habitatype mitigerende maatregelen en regulier beheer worden uitgevoerd die de effecten van een hoge stikstofdepositie directe en indirect voorkomen, (2) andere ecologische sleutelfactoren bepalend zijn voor het realiseren van het instandhoudingsdoel en (3) er met de PAS-herstelmaatregelen ontwikkelingen in gang gezet zijn die het habitatype robuuster zullen maken. Daardoor staat de uitbreidings- en verbeterdoelstelling ten aanzien van de oppervlakte en de verbeterdoelstelling ten aanzien van kwaliteit van de habitatype H2130, H3160 en 4010A en H4030 niet onder druk. De natuurlijke kenmerken van het habitatype worden niet aangetast en het bereiken van een goede staat van instandhouding wordt niet belemmerd door de planbijdrage.

Voor het project Kempenbaan-West is een aanvraag voor een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet ingediend. De hoogste berekende projectbijdrage is 2,57 mol/ha/jaar. Op grond van het provinciale beleid kan hiervoor ontwikkelingsruimte worden toebedeeld uit segment 2 (PAS) mits er voldoende ontwikkelingsruimte beschikbaar is. De berekeningsresultaten in Aerius geven aan dat voor deze vergunningverlening voldoende ontwikkelingsruimte beschikbaar is, zodat de stikstofdepositie van het project Kempenbaan-West vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet niet in de weg staat. Het bestemmingsplan is dan ook uitvoerbaar.

In het kader van een zorgvuldige besluitvorming worden de eerder voorgestelde mitigerende maatregelen – die ook vastliggen in de privaatrechtelijke overeenkomst met Staatsbosbeheer – toch uitgevoerd, maar strikt genomen zijn ze overbodig geworden.

4.2 Zekerstelling mitigerende maatregelen in de regels

In de tussenuitspraak van de Raad van State geeft zij aan dat de mitigerende maatregelen, die ertoe strekken de significant negatieve effecten op het Natura2000 gebied als gevolg van stikstofdepositie te voorkomen, onvoldoende zijn zeker gesteld. Om deze afhankelijkheid te borgen, is in artikel 10.4 van de regels van het bestemmingsplan Kempenbaan-west een voorwaardelijke verplichting toegevoegd, zodat het in gebruik nemen van de Kempenbaan-West als 2x2 weg afhankelijk wordt gesteld van de uitvoering van de genoemde mitigerende maatregelen zoals in de Passende Beoordeling en voorliggende aanvulling.

5 Bronnen

Antea Group, oktober 2014. Kempenbaan-West te Veldhoven; passende beoordeling – toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998.

Arts, G.H.P., E. Brouwer, M.A.O Horsthuis & N.A.C. Smits, z.d.. Herstelstrategie H3160: Zure vennen.

Beije, H.M., A. Aptroot, N.A.C. Smits & L.B. Sparius, z.d.(a). Herstelstrategie H2310: Stuifzandheiden met struikhei.

Beije, H.M., A.J.M. Jansen, L. van Tweel-Groot, J. Smits & N.A.C. Smits, z.d.(b). Herstelstrategie H4010A: Vochtige heiden (hoge zandgronden).

Beije, H.M., R.W. de Waal & N.A.C. Smits, z.d.(c). Herstelstrategie H4030: Droge heiden.

Commissie voor de milieueffectrapportage, maart 2015. Programmatische Aanpak Stikstof (PAS); Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport. Rapportnummer 2753-131.

Commissie voor de milieueffectrapportage, mei 2015. Programmatische Aanpak Stikstof (PAS); toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop. Rapportnummer 2753-143.

Doekes E., M. Nijboer en L. Bekker, januari 2015. Deel I Plan-MER over het programma aanpak stikstof 2015-2021; een integraal milieukundig onderzoek naar de milieueffecten van de Programma Aanpak Stikstof (PAS).. In opdracht van Ministerie van EZ en Ministerie van I&M.

Ministerie van EZ en Ministerie van I&M, januari 2015. Deel II. Passende beoordeling over het programma aanpak stikstof 2015 – 2021. Definitief. Opgesteld door Dienst Landelijk Gebied in samenwerking met Tauw BV.

Ministerie van EZ en Ministerie van I&M, mei 2015. Aanvulling Plan-MER over het programma aanpak stikstof 2015-2021.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer, november 2015 PAS-analyse herstelmaatregelen voor 136 Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux, versie 19 november 2015. In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken.

Verbeek P.J.M., M. de Graaf & M.C. Scherpenisse, januari 2006. Verkennende studie naar de effecten van drukkbe grazing met schapen in droge heide; effectgerichte maatregel tegen vermessing in droge heide. Ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Directie Kennis. Rapport DK nr 2006/dk038-O. Ede.

Websites

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase>

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. (0162) 487 000

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.